

پیش‌بینی میزان امید به تحصیل بر اساس خودکارآمدی تحصیلی در دانش‌آموزان

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۲/۲۸

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۴/۰۴

کد مقاله: ۱۹۱۳۹

روح‌اله وطن دوست^{۱*}، ذبیح پیرانی^۲

چکیده

تحصیل از مهمترین دغدغه‌های هر نظام آموزشی در تمامی جوامع می‌باشد. موفقیت و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان هر جامعه، نشان‌دهنده موفقیت نظام آموزشی در زمینه هدف‌یابی و توجه به رفع نیازهای فردی است. یکی از این عوامل تاثیرگذار بر موفقیت تحصیلی، امید تحصیلی است که خود متاثر از عواملی همچون باورهای خودکارآمدی تحصیلی می‌باشد. پژوهش حاضر توصیفی از نوع همبستگی است. ابزار جمع‌آوری داده‌ها پرسشنامه‌های (پرسشنامه باورهای خودکارآمدی تحصیلی (ASEBQ) و پرسشنامه امید به تحصیل) بوده است. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه دانش‌آموزان دختر و پسر متوسطه دوم به تعداد ۱۳۵۰ نفر در سطح شهر خرم‌آباد بوده. حجم نمونه با استفاده از جدول مورگان ۳۰۰ نفر از دانش‌آموزان پسر و دختر پایه اول دبیرستانی شهر خرم‌آباد در سال تحصیلی ۹۶-۹۷ که به صورت تصادفی چندمرحله‌ای بوده تعیین گردید. نتایج نشان داد بین باورهای خودکارآمدی تحصیلی و امید به تحصیل رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. متغیر متغیر باورهای خودکارآمدی ۳۱٪ از واریانس امید به تحصیل در دانش‌آموزان را دارد. با توجه به نتایج کسب شده می‌توان گفت متغیر باورهای خودکارآمدی تحصیلی تاثیر مهمی بر روی متغیر امید به تحصیل و موفقیت تحصیلی در دانش‌آموزان دارد.

واژگان کلیدی: امید به تحصیل، باورهای خودکارآمدی تحصیلی، دانش‌آموزان، متوسطه دوم.

۱- کارشناسی ارشد، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اراک، استان اراک، ایران. (نویسنده مسئول)
roilavatandost1350@gmail.com

۲- استاد، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اراک، استان اراک، ایران.

۱- مقدمه

رشد و بالندگی هر جامعه‌ای مرهون نظام آموزشی آن جامعه است. در عصر حاضر تعلیم و تربیت و به طور کلی تحصیل بخش مهمی از زندگی افراد را تشکیل می‌دهد. علاوه بر این کیفیت و کمیت این تحصیل نیز نقش مهمی در آینده افراد ایفا می‌کند (بندورا، ۲۰۰۱؛ باران، ۱۹۹۷). نزدیک به یک قرن است که روانشناسان به طور گسترده در تلاش برای شناسایی عوامل پیش‌بینی‌کننده بهزیستی و امید به تحصیل و پیشرفت تحصیلی می‌باشند. موفقیت دانش‌آموزان در مدرسه و امید به تحصیل و آینده، هدف اصلی هر نظام آموزشی است. پیشرفت تحصیلی و رضایت از تحصیل دانش‌آموزان هر جامعه نشان‌دهنده موفقیت نظام آموزشی در زمینه هدف‌یابی و توجه به رفع نیازهای فردی است (دانکر، ۲۰۱۴). امید سازه‌ای انگیزشی-هیجانی است و به انتظاری اطلاق می‌شود که بر اساس آن فرد احتمال می‌دهد که رویدادی خوشایند در آینده به وقوع می‌پیوندد. امید از جمله عواملی است که نقش قابل توجهی در انگیزش تحصیلی دارد و به آن کمتر توجه می‌شود (چانگ، ۲۰۰۲؛ فوولر، ۲۰۰۸؛ کارینگتون، ۲۰۱۳). امید همپوشی زیادی با مفهوم خوشبینی دارد. امید و خوشبینی شناخت‌هایی هستند که باعث می‌شوند شخص انتظار داشته باشد نتایج مورد نظرش به احتمال زیاد در آینده رخ دهند. این شناخت‌ها، رفتارهای جهت‌گیری هدف را تحت تاثیر قرار می‌دهند و بر بهزیستی روان‌شناختی که شامل هیجانات مثبت و منفی هستند اثر می‌گذارند. تحقیقات فراوانی رابطه امید را با انواع متغیرهای روان‌شناختی نشان داده‌اند (پنراد، ۱۹۹۷؛ الکساندر، ۲۰۰۷؛ بارلو، ۲۰۰۲؛ چانگ، ۱۹۹۸). یکی از عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی و امید به ادامه تحصیل و یکی از مفاهیمی که در سال‌های اخیر توسط پژوهشگران مورد چالش واقع شده است، مفهوم باورهای خودکارآمدی می‌باشد. خودکارآمدی یکی از متغیرهای شخصی تاثیرگذار بر یادگیری و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان است (پاجارس، ۲۰۰۲). مفهوم خودکارآمدی که عامل اصلی در نظریه یادگیری اجتماعی است ابتدا در بستر روانشناسی اجتماعی از سوی بندورا شکل گرفت. بندورا خودکارآمدی را قضاوت افراد در مورد توانایی‌هایشان برای سازمان‌دهی و اجرای یک سلسله کارها جهت رسیدن به انواع تعیین شده عملکرد می‌داند (دایست، ۲۰۱۱). از دیدگاه بندورا، دانش‌آموزان خودکارآمد هنگام مواجهه با مشکلات بیشتر از افرادی که به قابلیت خود تردید دارند، از خود سخت‌کوشی و پشتکار نشان می‌دهند و فعالانه در فعالیت‌های آموزشی شرکت می‌کنند. به طور کلی هنگامی که افراد بر این باور باشند که قابلیت‌ها و توانایی‌های لازم برای انجام کار یا فعالیت را دارند، برای انجام آن تکلیف وقت بیشتری صرف نموده و در نهایت به نتایج بهتری دست پیدا خواهند کرد. ادراک افراد از خود، بر تفکر، انگیزش، عملکرد و هیجانات فرد تاثیر می‌گذارد (والترز، ۲۰۰۴).

خودکارآمدی تحصیلی به باورهای یک فرد در مورد توانایی جهت انجام تکالیف تحصیلی یا دست‌یابی به اهداف تحصیلی اشاره دارد و بر روی یادگیری و پیشرفت تحصیلی و امید به آینده در فرد تاثیر می‌گذارد. دانش‌آموزان دارای خودکارآمدی بالا در مقایسه با دانش‌آموزان دارای خودکارآمدی پایین به پیشرفت بیشتری نائل می‌شوند. شواهد تجربی نشان می‌دهد بین خودکارآمدی تحصیلی و عملکرد تحصیلی و در نتیجه امید و انگیزه و پیشرفت تحصیلی رابطه مثبت وجود دارد (میدلتون، ۲۰۰۷؛ کومارراجو، ۲۰۱۳). لذا با توجه به توضیحات و مدارک ذیل اهمیت متغیر خودکارآمدی بر روی مولفه‌ی امید تحصیلی بر کسی پوشیده نیست. بر اساس شواهد موجود بین این دو متغیر با میزان امید به آینده ارتباط مثبتی وجود دارد. لذا با توجه به اهمیت موضوع، این پژوهش با هدف پیش‌بینی میزان امید به تحصیل بر اساس باورهای خودکارآمدی در دانش‌آموزان انجام خواهد شد.

۲- اهداف و فرضیات

هدف: تعیین رابطه بین باورهای خودکارآمدی تحصیلی و امید به تحصیل در دانش‌آموزان.
فرضیه: بین باورهای خودکارآمدی تحصیلی و امید به تحصیل در دانش‌آموزان رابطه وجود دارد.

- 1 Bandura
- 2 Bar-on
- 3 Danker
- 4 Chang
- 5 Fowler
- 6 Carrington
- 7 Penrod
- 8 Alexander
- 9 Barlow
- 10 Chang
- 11 Pajares
- 12 Diseth
- 13 Wolters
- 14 Middleton
- 15 Komarraju

۳- روش کار

این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی و از لحاظ شیوه گردآوری اطلاعات، توصیفی از نوع همبستگی است که در آن روابط چند متغیر با یکدیگر بررسی می‌شود. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه دانش‌آموزان دختر و پسر به تعداد ۱۳۵۰ نفر بوده است. حجم نمونه با استفاده از جدول مورگان ۳۰۰ نفر از دانش‌آموزان پسر و دختر مقطع متوسطه دوم (پایه اول دبیرستان) شهر خرم‌آباد در سال تحصیلی ۹۶-۹۷ تعیین گردید.

در این پژوهش با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی چندمرحله‌ای از بین کلیه دبیرستان‌های دخترانه و پسرانه شهرستان خرم‌آباد، شش دبیرستان مقطع متوسطه دوم (سه دبیرستان پسرانه و سه دبیرستان دخترانه) به صورت تصادفی انتخاب و از هر دبیرستان مقطع متوسطه دوم یک کلاس پایه اول به صورت تصادفی انتخاب و پرسشنامه‌ها بین دانش‌آموزان توزیع شد.

۳-۱- ابزار گردآوری اطلاعات

برای انجام تحقیق حاضر از دو پرسشنامه استفاده شد:

۱- پرسشنامه باورهای خودکارآمدی تحصیلی

۲- پرسشنامه امید به تحصیل

الف- پرسشنامه باورهای خودکارآمدی (ASEBQ):

باورهای خودکارآمدی تحصیلی بیانگر اطمینان فرد به توانایی خود در انجام موفقیت‌آمیز تکالیف تحصیلی، در یک طراز مشخص می‌باشد. محققان مختلف به منظور بررسی مفهوم باورهای خودکارآمدی تحصیلی، ابزارهای متفاوتی را گسترش داده‌اند. در یک سطح کاملاً ویژه از اندازه‌گیری مفهوم باورهای خودکارآمدی تحصیلی، سوالات تشکیل دهنده مقیاس خودکارآمدی تحصیلی، یک درس خاص با محتوای درسی ویژه را اندازه‌گیری می‌کنند. بر این اساس، طبق دیدگاه برخی از محققان، خودکارآمدی تحصیلی بیانگر اطمینان فرد به توانایی خود در ارائه پاسخ صحیح به آن دسته از سوالاتی است که دانش محتوایی یک درس خاص را اندازه‌گیری می‌کنند. شواهد تجربی متعددی نشان داده‌اند که مفهوم باورهای خودکارآمدی در پیش‌بینی و تعیین الگوهای رفتاری افراد در بافت‌های مختلف موثر می‌باشند. در نظریه شناختی اجتماعی فرض می‌شود که باورهای خودکارآمدی در تعیین فعالیت‌هایی که افراد تعقیب می‌کنند میزان تلاشی که آن‌ها برای تعقیب فعالیت‌ها بکار می‌گیرند و سطوح متمایز مقاومت افراد در مواجه با موانع احتمالی مهم می‌باشد (گر، ۲۰۰۶). خودکارآمدی را به عنوان باور فرد به انجام عمل مطلوب در کنار آمدن با موقعیت می‌دانند. چهار منبع در تحول این مفهوم مطرح شده است. این منابع شامل تجارب تسلط بر امور، تجارب مشاهده‌ای، قانع سازی کلامی، وضعیت فیزیولوژیک می‌باشند. طبقه‌بندی این منابع و تاثیر این منابع در افراد بر اساس الویت هر منبع در عملکرد فرد است. موفقیت‌ها باورهای قوی در کارآمد بودن افراد ساخته و شکست‌ها، این باورها را تحلیل می‌دهند. زازاکووا^۱ و همکاران در سال ۲۰۰۵ نسخه جدید پرسشنامه خودکارآمدی تحصیلی را با عنوان پرسشنامه باورهای خودکارآمدی تحصیلی و با الگوگیری از مقیاس تحصیلی میلستون^۲ و فهرست خود کارآمدی کالج توسعه دادند. این پرسشنامه دارای ۴ عامل اطمینان به توانایی خود در انجام تکالیف در کلاس درس، اطمینان به توانایی خود در انجام تکالیف در بیرون از کلاس درس، اطمینان به توانایی خود در تعامل با دیگران در دانشگاه و اطمینان به توانایی خود در مدیریت کار، خانواده و محیط آموزشی می‌باشد (زازاکووا و همکاران، ۲۰۰۵).

جدول ۱- حیطه‌های پرسشنامه باورهای خودکارآمدی و سوالات مربوطه

عوامل	سوالات
اطمینان به توانایی خود در انجام تکالیف در کلاس درس	۸، ۱۰، ۱۳، ۱۸، ۱۱، ۶، ۹، ۲۲، ۱۶
اطمینان به توانایی خود در انجام تکالیف در بیرون از کلاس درس	۳، ۵، ۱، ۱۵، ۴، ۲۵، ۱۷، ۲۷
اطمینان به توانایی خود در تعامل با دیگران در دانشگاه	۲۰، ۲۳، ۲، ۲۶، ۷، ۲۱
اطمینان به توانایی خود در محیط کار، خانواده و محیط آموزشی	۱۹، ۱۴، ۲۴، ۱۲

نمره گذاری پرسشنامه بصورت طیف لیکرت ۱۱ گزینه‌ای می‌باشد که امتیاز مربوط به هر گزینه در جدول زیر ارائه شده است:

جدول ۲- نمره‌گذاری پرسشنامه باورهای خودکارآمدی

۰	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰
کاملاً نامطمئن	نامطمئن	تقریباً نامطمئن	احتمالاً نامطمئن	نمی‌دانم	مهم نیست	نظری ندارم	احتمالاً مطمئن	تقریباً مطمئن	مطمئن	کاملاً مطمئن

1 Zazhakoua

2 Mildestone

در این پرسشنامه بالاترین نمره‌ای که فرد می‌تواند کسب نماید ۲۷۰ و پایین‌ترین نمره صفر می‌باشد. بدین قرار که هر چقدر نمره فرد به ۲۷۰ نزدیک‌تر باشد دارای سطح باورهای خودکارآمدی بالا و هر چقدر نمره وی پایین باشد و به صفر نزدیک‌تر باشد سطح خودکارآمدی پایینی خواهد داشت (شکری و همکاران، ۱۳۹۰). در بررسی پایایی و روایی این پرسشنامه، ژانکو و همکاران در سال ۲۰۰۵ در پژوهش خود به بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی این آزمون پرداختند. آن‌ها با استفاده از روش تحلیل عاملی تاییدی، چهار عامل را برای این پرسشنامه تایید کردند. آن‌ها همچنین پایایی و روایی این پرسشنامه رو در حدود ۰/۷۲ تا ۰/۹ برآورد نمودند. این پرسشنامه در ایران توسط شکری و همکاران در سال ۱۳۹۰ هنجاریابی شد. آن‌ها با استفاده از تحلیل عاملی تاییدی، چهار عامل فوق را تایید نمودند. همچنین با استفاده از روش آلفای کرونباخ ضرایب پایایی رو به ترتیب چهار عامل ذکر شده به ترتیب ۰/۸۸، ۰/۸۵، ۰/۸۳ و ۰/۷۲ برآورد کردند (شکری و همکاران، ۱۳۹۰).

جدول ۳- آلفای کرونباخ به دست آمده برای پرسشنامه باورهای خودکارآمدی

عامل	آلفای کرونباخ
اطمینان به توانایی خود در انجام تکالیف در کلاس درس	۰/۷۶
اطمینان به توانایی خود در انجام تکالیف در بیرون از کلاس درس	۰/۷۵
اطمینان به توانایی خود در تعامل با دیگران در دانشگاه	۰/۷۸
اطمینان به توانایی خود در محیط کار، خانواده و محیط آموزشی	۰/۷۸
کل	۰/۷۸

در این پژوهش نیز روایی محتوایی این پرسشنامه توسط اساتید و صاحب‌نظران مورد تایید قرار گرفت و پایایی این ابزار نیز به وسیله آلفای کرونباخ بررسی و در حیطه‌های مختلف در شرح ذیل گزارش شد که نتایج تحلیل حاکی از قابل قبول بودن پایایی این ابزار می‌باشد.

ب- پرسشنامه امید به تحصیل

یک پرسشنامه ۲۷ سوالی استاندارد بوده که به منظور ارزیابی میزان امید به تحصیل از ابعاد مختلف (امید به کسب فرصت‌ها، امید به کسب مهارت‌های زندگی، امید به سودمندی مدرسه، امید به کسب شایستگی) در تحقیقات متعددی مورد استفاده قرار گرفته است. نمره گذاری پرسشنامه بصورت طیف ۵ گزینه‌ای لیکرت می‌باشد که امتیاز مربوط به هر گزینه در جدول زیر ارائه شده است:

جدول ۴- نمره‌گذاری پرسشنامه امید به تحصیل

عنوان	کاملاً مخالفم	مخالفم	نه مخالفم نه موافقم	موافقم	کاملاً موافقم
امتیاز	۱	۲	۳	۴	۵

جدول ۵- ابعاد پرسشنامه امید به تحصیل

سوالات مربوطه	بعد
۱۴، ۹، ۸، ۶، ۵، ۴، ۳، ۲، ۱	امید به کسب فرصت‌ها
۲۵، ۲۳، ۲۲، ۲۰، ۱۹، ۱۷، ۱۶، ۷	امید به کسب مهارت‌های زندگی
۲۷ و ۲۴، ۲۱، ۱۳، ۱۱، ۱۰	امید به سودمندی مدرسه
۲۶، ۱۸، ۱۵، ۱۲	امید به کسب شایستگی

البته این شیوه نمره گذاری در مورد سوالات شماره ۶، ۹، ۱۰، ۱۳، ۲۱، ۲۴، ۲۷ معکوس می‌باشد.

این پرسشنامه دارای ۴ بعد بوده که در جدول زیر ابعاد و نیز شماره سوالات مربوط به هر بعد ارائه گردیده است:

جدول ۶- تفسیر نمرات کسب شده از پرسشنامه امید به تحصیل

حد بالای نمره	حد متوسط نمره	حد پایین نمره
۱۳۵	۷۰-۵۰	۲۷

برای بدست آوردن امتیاز مربوط به هر بعد از پرسشنامه، مجموع امتیازات مربوط به تک سوالات آن بعد را با هم محاسبه کرده و امتیازات کلی بالاتر نشان دهنده امید به تحصیل بالاتر در فرد پاسخ دهنده خواهد بود و برعکس.

در پژوهش خرمایی و کمری (۱۳۹۶) روایی صوری و محتوایی این مقیاس با استفاده از نظر اساتید و روایی سازه با استفاده از روش تحلیل عاملی مورد تایید قرار گرفته است. همچنین پایایی این پرسشنامه با استفاده از آلفای کرونباخ مورد ارزیابی قرار گرفت که نتایج آن در جدول زیر ارائه گردیده است (خرمایی و همکاران، ۱۳۹۶).

در پژوهش حاضر نیز روایی محتوایی پرسشنامه مورد تایید قرار گرفت و پایایی ابزار به وسیله آلفای کرونباخ به دست آمد که به شرح جدول ذیل می‌باشد که دارای سطح قابل قبولی می‌باشد.

جدول ۷- آلفای کرونباخ به دست آمده برای پرسشنامه امید به تحصیل در پژوهش خرمایی

آلفای کرونباخ	بعد
۰/۹۰	امید به کسب فرصت‌ها
۰/۹۰	امید به کسب مهارت‌های زندگی
۰/۸۰	امید به سودمندی مدرسه
۰/۷۶	امید به کسب شایستگی
۰/۹۴	کل

جدول ۸- آلفای کرونباخ به دست آمده برای پرسشنامه امید به تحصیل در پژوهش حاضر

آلفای کرونباخ	بعد
۰/۷۶	امید به کسب فرصت‌ها
۰/۷۹	امید به کسب مهارت‌های زندگی
۰/۷۵	امید به سودمندی مدرسه
۰/۷۶	امید به کسب شایستگی
۰/۷۸	کل

محقق برای شروع فعالیت‌های اجرایی پایان نامه، از معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد اراک معرفی‌نامه دریافت نمود. با توجه به اینکه جامعه آماری پژوهش دانش-آموزان سال اول دبیرستان بودند، معرفی‌نامه ارائه شده مجوز فعالیت برای انجام پژوهش در این سازمان بود. سپس پژوهشگر با مراجعه به بخش پژوهش و مدیریت این سازمان، مجوز اجرای پژوهش در آموزش و پرورش این منطقه را دریافت نمود. جهت اجرای پرسشنامه نیز محقق و همکاران، با تک تک آزمودنی‌ها ملاقات حضوری داشته و پرسشنامه‌ها را اجرا نمودند.

تجزیه تحلیل داده‌های حاصل از پرسشنامه، در دو سطح آمار توصیفی و آمار استنباطی انجام گرفت. در سطح آمار توصیفی از آمارهایی نظیر فراوانی‌ها، میانگین و انحراف معیار و در سطح آمار استنباطی داده‌ها از آزمون کولموگروف اسمیرنف، ضرایب همبستگی و تحلیل رگرسیون چندگانه استفاده شد.

۴- نتایج

۴-۱- یافته‌های توصیفی

جدول ۹- توزیع فراوانی و درصد فراوانی بر حسب جنسیت

دانش آموزان مقطع متوسطه دوم		
جنسیت	فراوانی	درصد فراوانی
پسر	۱۴۵	٪۴۸/۳۳
دختر	۱۵۵	٪۵۱/۶۷
جمع کل	۳۰۰	٪۱۰۰

با توجه به جدول ۹، ۳۰۰ نفر حجم کل نمونه را تشکیل می‌دهد که از این تعداد دانش‌آموز مقطع متوسطه دوم ۱۵۵ نفر دختر (٪۵۱/۶۷)، ۱۴۵ نفر پسر (٪۴۸/۳۳) می‌باشند.

جدول ۱۰- توزیع فراوانی و درصد فراوانی سن در شرکت کنندگان

دانش آموزان مقطع متوسطه دوم		
سن	فراوانی	درصد فراوانی
۱۴-۱۵ سال	۱۲۰	٪۴۰
۱۵-۱۶ سال	۱۳۵	٪۴۵
۱۶ سال به بالا	۴۵	٪۱۵
جمع کل	۳۰۰	٪۱۰۰

با توجه به جدول ۱۰، ۳۰۰ نفر حجم کل نمونه را تشکیل می‌دهد که از این تعداد ۱۲۰ نفر در رنج سنی ۱۴-۱۵ سال (٪۴۰)، ۱۳۵ نفر در رنج سنی ۱۵-۱۶ سال (٪۴۵) و ۴۵ نفر در رنج سنی ۱۶ سال به بالا (٪۱۵) می‌باشند.

در جدول ۱۱ میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای مورد پژوهش و مولفه‌های آن ارائه گردیده است. بر این اساس مقدار میانگین متغیر باورهای خودکارآمدی تحصیلی و مولفه‌های اطمینان به توانایی خود در انجام تکالیف در کلاس درس، اطمینان به توانایی خود در انجام تکالیف در بیرون از کلاس درس، اطمینان به توانایی خود در تعامل با دیگران در دانشگاه و اطمینان به

توانایی خود در محیط کار، خانواده و محیط آموزشی به ترتیب ۸۹/۶۷، ۴۳/۳۴، ۳۹/۱۲، ۲۸/۰۹ و ۴۰/۴۵، متغیر امید به تحصیل و مولفه‌های کسب فرصت‌ها، امید به کسب مهارت‌های زندگی، امید به سودمندی مدرسه و امید به کسب شایستگی به ترتیب برابر ۲۵/۱۰، ۱۷/۰۸، ۱۵/۵۶، ۱۹/۶۲ و ۲۱/۰۶ می‌باشد.

جدول ۱۱- توصیف میانگین و انحراف استاندارد متغیرها و مولفه‌های آن در آزمودنی‌های پژوهش

متغیر و زیرمتغیر	آزمون توصیفی	میانگین	انحراف استاندارد
باورهای خودکارآمدی تحصیلی	۸۹/۶۷	۱۵/۱۸	
اطمینان به توانایی خود در انجام تکالیف در کلاس درس	۴۳/۳۴	۹/۰۷	
اطمینان به توانایی خود در انجام تکالیف در بیرون از کلاس درس	۳۹/۱۲	۱۰/۲۳	
اطمینان به توانایی خود در تعامل با دیگران در دانشگاه	۲۸/۰۹	۱۱/۸۹	
اطمینان به توانایی خود در محیط کار، خانواده و محیط آموزشی	۴۰/۴۵	۷/۵۴	
امید به تحصیل	۲۵/۱۰	۶/۱۳	
امید به کسب فرصت‌ها	۱۷/۰۸	۹/۴۵	
امید به کسب مهارت‌های زندگی	۱۵/۵۶	۱۰/۲۳	
امید به سودمندی مدرسه	۱۹/۶۲	۹/۱۴	
امید به کسب شایستگی	۲۱/۰۶	۷/۱۲	

۲-۴- تحلیل استنباطی داده‌ها (تحلیل فرضیه‌ها)

قبل از انجام آزمون‌های آماری، لازم است نرمال بودن داده‌های جمع‌آوری شده بررسی شود. برای این کار از آزمون کلموگروف-اسمیرنوف استفاده شده است. اگر در این آزمون مقدار احتمال از سطح معناداری پنج صدم کمتر باشد، توزیع نرمال نیست و در غیر اینصورت توزیع نرمال خواهد بود. نتایج این آزمون برای متغیرهای این پژوهش بصورت زیر می‌باشد.

جدول ۱۲- آزمون کلموگروف-اسمیرنوف در بررسی نرمال بودن داده‌های به دست آمده از پرسشنامه‌ها

شاخص‌ها	Z	معناداری	نوع توزیع
باورهای خودکارآمدی تحصیلی	۰/۷۱	۰/۵۴	نرمال
اطمینان به توانایی خود در انجام تکالیف در کلاس درس	۰/۶۸	۰/۴	نرمال
اطمینان به توانایی خود در انجام تکالیف در بیرون از کلاس درس	۰/۶۳	۰/۴۳	نرمال
اطمینان به توانایی خود در تعامل با دیگران در دانشگاه	۰/۵۶	۰/۴۷	نرمال
اطمینان به توانایی خود در محیط کار، خانواده و محیط آموزشی	۰/۴۳	۰/۵۱	نرمال
امید به تحصیل	۰/۴۸	۰/۵۸	نرمال
کسب فرصت‌ها	۰/۵	۰/۵۲	نرمال
امید به کسب مهارت‌های زندگی	۰/۴۱	۰/۵۵	نرمال
امید به سودمندی مدرسه	۰/۴۶	۰/۴۶	نرمال
امید به کسب شایستگی	۰/۴۹	۰/۴۹	نرمال

همان‌طور که در جدول ۱۲ مشاهده می‌شود سطح معناداری در تمامی متغیرهای پرسشنامه‌ها و مولفه‌های مربوطه، از پنج صدم بیشتر می‌باشد که معنی‌دار نمی‌باشد ($P \geq 0/05$) و نشان دهنده توزیع نرمال داده‌ها در این پژوهش می‌باشد، لذا با توجه به این موارد ذکر شده در تحلیل اطلاعات از آزمون‌های پارامتریک استفاده می‌شود.

۳-۴- آزمون فرضیه پژوهش

- بین باورهای خودکارآمدی و امید به تحصیل در دانش‌آموزان متوسطه دوم شهر خرم‌آباد رابطه وجود دارد. - به منظور بررسی رابطه بین باورهای خودکارآمدی و امید به تحصیل دانش‌آموزان متوسطه دوم شهرستان خرم‌آباد از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد که نتایج آن به شرح زیر می‌باشد:

جدول ۱۳- برآورد ضریب آزمون پیرسون جهت بررسی رابطه بین باورهای خودکارآمدی و امید به تحصیل در دانش-آموزان

باورهای خودکارآمدی			متغیر	
ضریب تعیین	سطح معناداری	ضریب همبستگی پیرسون	تعداد	امید به تحصیل
۱۹/۰۹۶	۰/۰۰۱	**۰/۳۷۲	۳۰۰	

** معناداری در سطح ۰/۰۱

با توجه به نتایج آزمون ضریب همبستگی پیرسون، سطح معناداری بدست آمده کمتر از ۰/۰۱ می‌باشد، بنابراین فرضیه صفر رد و فرضیه مقابل تایید می‌گردد، بدین معنی که با ۰/۹۹ اطمینان می‌توان گفت، بین خودکارآمدی تحصیلی و امید به تحصیل در دانش‌آموزان ارتباط وجود دارد. همچنین از نظر آماری رابطه مثبت و معنی‌دار بوده به این صورت که هر چه خودکارآمدی تحصیلی در دانش‌آموزان افزایش پیدا کند میزان امید به تحصیل افزایش پیدا می‌کند و بالعکس.

جدول ۱۴- تحلیل رگرسیون چندگانه جهت امید به تحصیل به وسیله مولفه باورهای خودکارآمدی و ابعاد آن

Sig	T	Beta	B	Sig	F	R ²	R	متغیر
۰/۰۰۱	۶/۷	-۰/۵۱	۰/۹۹	۰/۰۰۱	۴۳/۲۷	۰/۳۱	۰/۶۵	باورهای خودکارآمدی
۰/۰۰۱	۳/۳۴	-۰/۳۱	۰/۷۵	۰/۰۰۱	۳۰/۰۶	۰/۳۹	۰/۷۶	باورهای خودکارآمدی (اطمینان به توانایی خود در انجام تکالیف در کلاس درس)
۰/۰۰۱	۲/۰۱	-۰/۲۸	۰/۸۸					

با توجه به مندرجات موجود در جدول ۴-۱۰، متغیر باورهای خودکارآمدی توانایی پیش‌بینی ۳۱٪ از واریانس امید به تحصیل در دانش‌آموزان را دارد ($F=43/27$ و $P<0/001$). در ادامه و در گام بعدی پس از ورود زیر مولفه اطمینان به توانایی خود در انجام تکالیف در کلاس درس، باورهای خودکارآمدی و زیر مولفه آن توانایی پیش‌بینی ۳۹٪ از واریانس امید به تحصیل در دانش‌آموزان را به صورت معنادار دارند ($F=30/06$ و $P<0/001$). ضرایب مثبت به دست آمده برای بتا برای باورهای خودکارآمدی ۳۱٪ و برای زیر مولفه آن ۲۸٪ می‌باشد که بازگو کننده این مطلب می‌باشد که با افزایش نمرات در این متغیرها به اندازه یک انحراف معیار، نمره امید به تحصیل نیز به اندازه ۳۱٪ و ۲۸٪ انحراف معیار افزایش می‌یابد.

۵- بحث و نتیجه‌گیری

نتایج به دست آمده از آزمون ضریب همبستگی پیرسون نشان می‌دهد بین باورهای خودکارآمدی تحصیلی با امید به تحصیل رابطه معناداری وجود دارد. با توجه به نتایج آزمون ضریب همبستگی پیرسون ($F=0/372$)، سطح معناداری بدست آمده کمتر از ۰/۰۱ می‌باشد، بنابراین فرضیه صفر رد و فرضیه مورد نظر تایید می‌گردد، بدین معنی که با ۰/۹۹ اطمینان می‌توان گفت، بین باورهای خودکارآمدی تحصیلی و امید به تحصیل دانش‌آموزان ارتباط مثبت و معنادار وجود دارد به این صورت که هر چه باورهای خودکارآمدی تحصیلی در دانش‌آموزان افزایش پیدا کند میزان امید به تحصیل افزایش پیدا می‌کند و بالعکس. نتایج این پژوهش با پژوهش‌های سماوی و همکاران (۱۳۹۵) و امیری و همکاران (۱۳۹۳) هماهنگ و همسو می‌باشد.

مفهوم باور خودکارآمدی عمومی را به عنوان باور یک فرد درباره مهارت‌ها و توانایی‌های سازش با موقعیت‌های مختلف در نظر می‌گیرند. بر طبق نظر برخی از این محققین باور خودکارآمدی به عنوان یک قابلیت عمومی است که می‌تواند پیش‌بینی کننده عملکرد باشد. باور خودکارآمدی ویژه، سازه‌ای است که به عنوان باور یک فرد درباره شایستگی‌اش در موقعیت‌های ویژه می‌باشد. به عنوان مثال در زمینه کار یا حرفه که مفهوم خودکارآمدی حرفه‌ای می‌باشد و به صورت اعتقاد یک فرد درباره توانایی انجام دقیق نقش حرفه‌ای تعریف می‌شود (مورتان، ۲۰۱۴). خودکارآمدی نقش مهمی در افزایش میزان امید به تحصیل در دانش‌آموزان دارد. این متغیر نقش تعیین کننده‌ای بر خود انگیزی افراد دارد. زیرا باور خودکارآمدی بر گزینش اهداف چالش آور، میزان تلاش و کوشش در انجام وظایف، میزان استقامت و پشتکاری در رویارویی با مشکلات و میزان تحمل فشارها اثر می‌گذارد. باور خودکارآمدی از طریق این تعیین کننده‌ها بر رفتار و میزان امید به تحصیل و موفقیت انسان نقش اساسی را ایفا می‌کند.

تقدیر و تشکر

این مطالعه حاصل بخشی از پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد اراک، لذا نویسندگان مراتب تشکر و قدردانی خود را از کلیه اساتید و کارکنان دانشکده علوم انسانی اعلام می‌دارند.

۱. بابایی امیری، ن؛ عاشوری، ج. (۱۳۹۳). ارتباط راهبردهای یادگیری شناختی و فراشناختی، خودکارآمدی، خلاقیت و هوش هیجانی با پیشرفت تحصیلی. فصلنامه راهبردهای شناختی در یادگیری، ۲ (۳); ۹۳-۱۰۹.
۲. سماوی، ع؛ ابراهیمی، ک؛ جاودان، م. (۱۳۹۵). بررسی رابطه درگیری‌های تحصیلی، خودکارآمدی و انگیزش تحصیلی با پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان دبیرستانی شهر بندر عباس. فصلنامه راهبردهای شناختی در یادگیری، ۴ (۷); ۷۱-۹۴.
۳. شکری، ا و همکاران (۱۳۹۰). مطالعه روان‌سنجی پرسشنامه باورهای خودکارآمدی تحصیلی. مجله مطالعات آموزش و یادگیری. دوره سوم، شماره دوم، پاییز و زمستان.
۴. خرمایی، فرهاد؛ کمری، سامان. (۱۳۹۶). ساخت و بررسی ویژگی‌های روانسنجی مقیاس امید به تحصیل. دو فصلنامه راهبردهای شناختی در یادگیری، سال پنجم، شماره هشتم، بهار و تابستان ۹۶، ص ۳۷-۱۵.
5. Alexander, E.S. and Onwuegbuzie, J.A. (2007). "Academic procrastination and the role of hope as a coping strategy". *Personality and individual differences*, 42(7): 1301-1310.
6. Bandura, A. (2001); *Guide for constructing self-efficacy scales*. Stanford, CA, USA: Stanford University.
7. Barlow, J. P. (2002). The measurement of optimism and hope in relation to college student retention and academic success. Unpublished dissertation submitted for the doctorate of philosophy, the university of Iowa State.
8. Bar-on, R. (1997); A measure of emotional and social intelligence in Chicago. *Canadian Journal of Behavior Science*, 18, 123-137.
9. Carrington, C. C. (2013). *Psycho-Educational Factors in the Prediction of Academic Buoyancy in Second Life®*. ProQuest LLC.
10. Chang, E.C. (1998). "Hope, problem-solving ability, and coping in a college student population: Some implications for theory and practice". *Journal of Clinical Psychology*, 54: 953-962.
11. Chang, L. C., Li, I. C. (2002). The Correlation between Perceptions of Control and Hope Status in Home- Based Cancer Patients. *J. Nurse R. S. Mar*, 10(1): 73-82.
12. Diseth, A. (2011); Self-efficacy, goal orientations and learning strategies as mediators between preceding and subsequent academic achievement. *Journal of Learning and Individual Differences*, 21(2), 191-195.
13. Donker, A. S.; De Boer, H.; Kostons, D.; Dignath, C. C.; Ewijk, V. & van der Werf, M. P. (2014); Effectiveness of learning strategy instruction on academic performance: A meta-analysis. *Journal of Educational Research Review*, 11(1), 1-26.
14. Fowler, J. H., Christakis, N. A. (2008). Dynamic Spread of Happiness in a Large Social Network: Longitudinal Analysis Over 20 Year in the Framingham Heart Study. *British Medical Journal*, 337-338.
15. Gore, P. A. Jr. (2006). Academic self-efficacy as a predictor of college outcomes: Two incremental validity studies. *Journal of Career Assessment*, 14 (1), 92-115.
16. Komarraju, M. & Nadler, D. (2013); Self-efficacy and academic achievement: Why do implicit beliefs, goals, and effort regulation matter? *Journal of Learning and Individual Differences*, 25, 67-72.
17. Middleton, M. & Midgley, C. (2007); Avoiding the demonstration of lack of ability: an underexplored aspect of goal theory. *Journal of educational psychology*, 89, 710-718.
18. Mortan, R.A., Ripoll, P., Carvalho, C., & Bernal, M.C. (2014). Effects of emotional intelligence on entrepreneurial intention and self-efficacy, *Journal of Work and Organizational Psychology*, 30(3), 97- 104.
19. Pajares, F. (2002). Gender and perceived self-efficacy in self-regulated learning. *Theory into practice*, 41(2), 116- 125.
20. Penrod, J. Morse. M. (1997) Strategies for Assessing and Fostering Hope: the Hope Assessment Guide: *Oncology Nurse Forum*. Jul, 24(6): 1055-63.
21. Wolters, C. A. (2004); Advancing achievement goal theory: using goal, structures and goal orientation to predict student motivation, cognition and achievement. *Journal of educational psychology*, 96(2), 236-250.
22. Zajacova, A., Lynch, S. M., & Espenshade, T. J. (2005). Self-efficacy, Stress, and Academic Success in college. *Research in Higher Education*, 46, 6, 678-706